

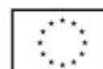
WWF for a living planet®

Raport z działalności Błękitnego Patrołu WWF

Okres 01 stycznia 2017 – 31 grudnia 2017 r

Przygotował

Rafał Jankowski

Wstęp

Projekt pn. „Ochrona ssaków i ptaków morskich i ich siedlisk” rozpoczął się w roku 2016 i jest kontynuacją działań poprzednich projektów („Wsparcie restytucji ssaków morskich”, „Ochrona siedlisk ssaków i ptaków morskich”). W roku 2010 została powołana do życia grupa wolontariuszy pn. Błękitny Patrol WWF, wspierająca aktywne działania ochrony występujących w Polsce ssaków morskich (morświna, foki szarej, foki obrączkowanej i foki pospolitej) oraz od 2013 pięciu gatunków ptaków lęgowych (sieweczki obrożnej, ostrygojada i trzech gatunków rybitw: czubatej, białoczelnej i rzecznej), których siedliska związane są z Morzem Bałtyckim, a dokładnie z dobrym stanem tamtejszych plaż wykorzystywanych przez ptaki do składania lęgów.

Fot. Wojciech Czuchryta

Głównym zadaniem Błękitnego Patrolu jest monitoring wybrzeża pod kątem obecności zwierząt projektowych. Każdy z wolontariuszy ma przypisany odcinek patrolowy, do którego regularnego monitoringu jest zobowiązany. Ponadto członkowie Błękitnego Patrolu podejmują również zadania interwencyjne i ochroniarskie do ssaków morskich, zwłaszcza w wyniku stwierdzenia zagrożenia bezpieczeństwa lub życia zwierzęcia. Dzięki ścisłej współpracy ze Stacją Morską im. Profesora Skóry Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego wszelkie

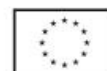
działania interwencyjne są na bieżąco konsultowane, a doświadczenie wolontariuszy nabyte w trakcie poprzednich projektów, oraz rozwijane w trakcie obecnie realizowanego, umożliwi rzetelną ocenę zaistniałych sytuacji oraz sprawne podejmowanie decyzji podczas działań terenowych.

Fot. Jarosław Jankowski

Dla usprawnienia komunikacji i usprawnienia działań przyjęto kontynuowanie struktury Patrolu podzielonej na pięć odcinków. Do każdego z nich przypisany jest Lokalny Lider, który odpowiada za koordynowanie grupy wolontariuszy w wydzielonym obszarze wybrzeża. W strukturze działa również asystent patrolu terenowego odpowiedzialny za koordynowanie i spajanie współpracy pomiędzy grupami oraz realizację części działań projektowych związanych z funkcjonowaniem Błękitnego Patrolu. Wyłonienie Lokalnych Liderów było jednym z pierwszych działań projektowych. Na drodze zapytania ofertowego wybrano pięć osób. Wyodrębnione odcinki i ich liderzy przedstawiają się następująco:

- Świnoujście – Kołobrzeg (z wyłączeniem Kołobrzegu) – Lider Konrad Wrzecionkowski;
- Kołobrzeg – granica województw Zachodniopomorskiego i Pomorskiego) – Lider Sebastian Barszczewski;
- Granica województw – Karwia – Lider Wojciech Jerzy Bagiński;

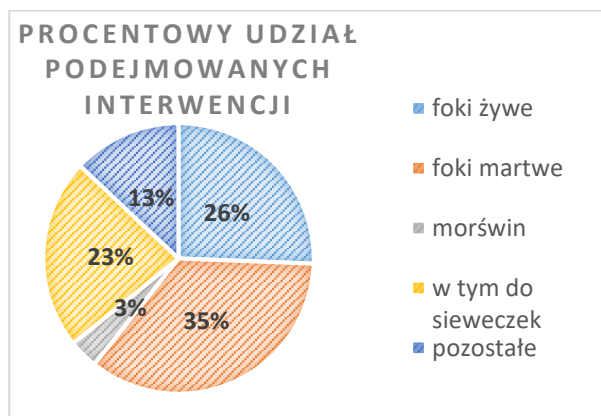
WWF for a living planet®

- Karwia – Gdańsk – Świbno (z wyłączeniem Karwi; z Półwyspem Helskim i Trójmiastem włącznie) – Lider Michał Krause;
- Mikoszewo - Piaski – Lider Jan Wilkanowski.

Każdy z Lokalnych Liderów jest odpowiedzialny za koordynację działań na wyznaczonym odcinku wybrzeża, w tym za rekrutację wolontariuszy, organizację i koordynację działań grupy, pomoc w organizacji szkoleń, sprawozdawania z prowadzonych działań, udział w szkoleniach czy współpracę z lokalnymi władzami, instytucjami i organizacjami.

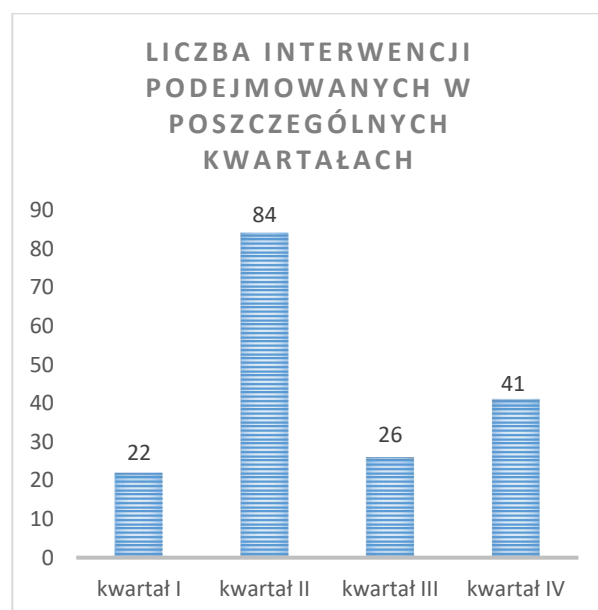
Podsumowanie roku 2017 – interwencje i działalność terenowa Błękitnego Patrolu

W roku 2017 Błękitny Patrol WWF podjął co najmniej 248 akcji interwencyjnych do ssaków projektowych i ponad 17 do zwierząt niezwiązanych z projektem. 173 działań interwencyjnych zostało podjętych do fok, w tym 73 dotyczyły fok żywych.

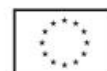

Działania interwencyjne podejmowane do fok, zarówno żywych jak i martwych osobników, stanowiły 61% działań interwencyjnych, co stanowi zdecydowaną większość. Całkowita liczba zgromadzonych w bazie danych raportów na temat trzech gatunków fok i fok nieokreślonego pochodzenia wyniosła 270. Wolontariusze

Błękitnego Patrolu brali udział w ponad 60 procentach interwencji i obserwacji dotyczących fok szarych, które zostały zgłoszone w bazie obserwacji, co świadczy o ich istotnej roli w gromadzeniu danych i pomocy żywym zwierzętom. Drugi kwartał wyróżnił się na tle pozostałych pod względem akcji podejmowanych przez wolontariuszy do fok. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest z jednej strony okres rozrodczy trwający od lutego do marca, przez co w kolejnych miesiącach obserwować można opuszczone i zagubione szczenięta na plażach. W tym samym okresie obserwuje się więcej młodocianych osobników, które często z powodu braku doświadczenia nie przetrwały swoich pierwszych miesięcy życia. Kolejną przyczyną są też prądy morskie, które w od maja do lipca wyrzucają znajdujące się w toni morskiej ciała. We wspomnianym okresie odnotowano 84 wyjazdy wolontariuszy do szczeniąt, dorosłych osobników oraz wyrzuconych na brzeg ciał. „Najspokojniejsze” pod względem liczby interwencji okazały się kwartały pierwszy (22) i trzeci (26).

W roku 2017 obfitował w odnajdywane na brzegu focze szczenięta. W przeciągu miesiąca, bo od 28

marca do 28 kwietnia, do Stacji morskiej trafiło 12 osobników w wieku od dwóch do czterech tygodni. Przy 10 z nich czuwaliby wolontariusze Błękitnego Patrołu oczekując na przybycie pojazdu weterynaryjnego. W kolejnych miesiącach na rehabilitację trafiły jeszcze cztery osobniki, dwa z gatunku foki pospolitej oraz dwie dorosłe foki szarej. 14 marca Stacja Morska przyjęła zgłoszenie o wypuszczeniu schwytanej w sieci foki szarej, jeszcze w lanugo. Ponad ten przypadek nie stwierdzono żadnego przyłotu fok w roku 2017.

Podejmowanie interwencji najczęściej odbywa się wskutek otrzymania powiadomienia na telefon alarmowy Błękitnego Patrołu, rzadziej poprzez otrzymanie informacji bezpośrednio od Stacji morskiej IOUG, koordynatora Błękitnego Patrołu lub po przeprowadzonym monitoringu plażowym.

Fot. W. Czuchryta

W bazie obserwacji ssaków morskich odnotowano 12 zgłoszeń związanych z morświnem. Wszystkie obserwacje dotyczyły martwych osobników znajdujących od czerwca do października. W 10 przypadkach przy zabezpieczaniu znalezionej ciała brali udział wolontariusze Błękitnego Patrołu.

Fot. Romana Mierzejewska

Prowadzone były również działania mające na celu ochronę lęgów ptaków gniazdujących na wybrzeżu Morza Bałtyckiego. Szczególna uwaga została poświęcona ochronie lęgów sieweczki obroźnej. 127 wolontariuszy Błękitnego Patrołu WWF wzięło udział w szkoleniach poświęconych rozpoznawaniu ptaków projektowych oraz czynnej ochronie lęgów, włączając w to zajęcia praktyczne, połączone z wyszukiwaniem lęgów. Trwające od 3 maja do 23 sierpnia kontrole powiązane z przeprowadzonymi w kwietniu roku szkoleniami ornitologicznymi, zaowocowały następującymi wynikami:

- przeprowadzono 18 kontroli z udziałem wolontariuszy Błękitnego Patrołu WWF;
- podczas 12 kontroli zamontowano łącznie 13 koszy ochronnych na gniazdach sieweczki obroźnej;
- 16 wolontariuszy brało udział w kontrolach wraz z członkami GBPW KULING.

Obserwacja lęgów sieweczek obroźnych odbywała się na całej długości wybrzeża zaczynając od Mewiej Łachy, gdzie stwierdzono najwięcej par lęgowych sieweczek (12 strona wschodnia, 11 strona zachodnia), na Świnoujściu kończąc (1 znaleziony lęg).

Fot. Sebastian Barszczewski

Do bazy raportów wpłynęły również 204 obserwacje dotyczące wszystkich ptaków projektowych, tj. ostrygojadów, sieweczek obrożnych i rybitw (czubatych, białoczelnych, rzecznych). Łączna liczba obserwacji dokonanych przez wolontariuszy wyniosła 1231 osobniki.

W poniższej tabeli przedstawiono liczbę i procentowy udział poszczególnych osobników we wszystkich odnotowanych obserwacjach.

gatunek	Liczba osobników	udział %
ostrygojad	11	<1%
sieweczka obrożna	33	27%
r. białoczelna	84	7%
r. rzeczna	119	10%
r. czubata	685	56%
suma	1231	

Agnieszka Hylla-Wawryniuk, raport z Bazy Patroli 2017

Z racji na rozpoznawalność Błękitnego Patrołu i jego szeroki zakres działań, podejmowane były również sporadycznie interwencje do zgłoszonych zwierząt niezwiązanych z projektem, takich jak bobry, łabędzie, kormorany, mewy itp.

Fot. Oskar Skumiał

Szkolenia

W roku 2017 odbyło się 10 szkoleń w tym szkolenie całego Patrołu, szkolenie Lokalnych Liderów oraz szkolenia lokalne wszystkich grup wolontariuszy.

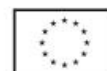
W dniach 6-8 stycznia 2017 roku miało miejsce szkolenie dla Lokalnych Liderów i pracowników Stacji Morskiej IOUG. Prowadzone przez doświadczonego prezentera radiowego i telewizyjnego szkolenie dotyczyło występów medialnych. Szkolenie koncentrowało się na zdobywaniu umiejętności występów przed kamerą i w radio oraz w trakcie udzielania wywiadów, z naciskiem na trudne i niedogodne warunki rozmowy.

Na początku marca odbyło się również szkolenie z łapania młodych fok. Przed zajęciami praktycznymi odbył się krótki kurs z zakresu biologii focznych szceniąt. Następnym punktem szkolenia była nauka bezpiecznego chwytania szceniąt w celu umieszczenia ich w koszu transportowym. Z każdej grupy udział wzięło 4 wolontariuszy, co daje liczbę łączną 20 przeszkolonych osób z Błękitnego Patrołu.

fot. Jan Wilkanowski

Pomiędzy 8 a 29 kwietnia odbyły się szkolenia lokalne dla każdej z grup wolontariuszy. Szkolenia zostały poprowadzone przez Grupę Badawczą Ptaków Wodnych KULING. Podzielone na część

teoretyczną i praktyczną szkolenia dotyczyły rozpoznawania gatunków ptaków projektowych i ich lęgów, natomiast część praktyczna dotyczyła czynnej ochrony lęgów sieweczki obrożnej. Wolontariusze pod okiem specjalistów uczyli się montować kosze ochronne na lęgach w celu ich ochrony przed drapieżnikami. W szkoleniach łącznie udział wzięło 127 osób.

W dniach 9-11 czerwca odbyło się szkolenie poświęcone ssakom morskim. Szkolenie to miało na celu utrwalenie i poszerzenie wiedzy nt. ssaków morskich wśród doświadczonych wolontariuszy oraz przedstawienie tejże tematyki nowo zrekrutowanej grupie. Tematy szkolenia obejmowały następujące tematy:

- Bałtyckie morświny, połączone ze zwiedzaniem Domu Morświna
- Bałtyckie foki
- Wieloryby, połączone ze zwiedzeniem Stacji Morskiej
- Fotografowanie fok na brzegu
- Zasady postępowania z martwymi ssakami morskimi na plaży. Kłopotliwe pytania turystów
- Rehabilitacja fok
- Alternatywne narzędzia połowowe
- Płoszenie fok przez turystów, niewłaściwe zachowania.
- Uwarunkowania prawne działań Błękitnego Patrolu WWF.

Fot. Wojciech Czuchryta

Jesienią w dniach 30 września - 2 października odbyło się szkolenie w Dźwirzynie dla dwóch grup lokalny wolontariuszy z województwa Zachodniopomorskiego. Tematyka szkoleń ilość osób. Szkolenie połączone było z czwartą edycją Akcji Czysta Plaża, która angażowała lokalne społeczności i samorządy. Poza wolontariuszami Błękitnego Patrolu w akcji sprzątnięcia udział wzięło kilkunastu mieszkańców okolicznych miejscowości oraz wójt gminy Kołobrzeg.

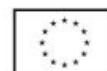
W tym samym czasie w dniach 1-2 października odbyło się szkolenie dla grup z woj. Pomorskiego dotyczące pomocy zaolejonym zwierzętom. Zostało ono zorganizowane przy współpracy z Ministerstwem Środowiska, które zauważa znaczenie rozbudowanej siatki wolontariuszy działających na terenie wybrzeża Bałtyku. Szkolenie podzielone zostało na dwie części: teoretyczną i praktyczną. Jest to pierwsze ze szkoleń, które odbyło się w ramach tej współpracy, w kolejnych latach planowane jest jeszcze przeszkolenie pozostałych grup. Wspólne działania stanowiły niejako zwieńczenie wysiłków prowadzonych rozmów podejmowanych od września 2016 roku.

Fot. Sebastian Barszczewski

Działalność edukacyjna

Wolontariusze Błękitnego Patrolu prowadzą również rozległą działalność edukacyjną. Pod pojęciem działalności edukacyjnej rozumiemy prowadzenie prelekcji i wykładów w szkołach,

przedszkolach, ośrodkach wczasowych, udział w obozach naukowych dla młodzieży, udział w piknikach i festynach itd. W roku 2017 przeprowadzonych zostało co najmniej 103 wydarzenia edukacyjne z udziałem wolontariuszy Błękitnego Patrołu. W większości przypadków były to oddolne inicjatywy wolontariuszy.

W działalność edukacyjnej Błękitnego Patrołu można wyróżnić dwa główne sposoby: pierwszy skupia się na edukacji dzieci i młodzieży szkolnej w ramach zajęć dydaktycznych prowadzonych w szkołach; drugi dotyczy wszelkich aktywności związanych z wydarzeniami w nadmorskich miejscowościach.

Wolontariusze Błękitnego Patrołu w ramach bieżącego projektu wzięli udział w kilkunastu wydarzeniach, podczas których prowadzili działalność informacyjno-edukacyjną. Spośród nich wyróżnić można m. in.:

Fot. Jarosław Jankowski

- Dzień Ryby w Helu – organizowany przez Stację Morską im. Prof. Krzysztofa Skóry Instytutu Oceanografii Uniwersytetu Gdańskiego w Helu. Celem eventu jest rozbudzanie świadomości na temat Morza Bałtyckiego, jego różnorodności, stworzeń w nim żyjących, a także zagrażających mu niebezpieczeństw.
- Udział w Ptasim Pikniku w Krynicy Morskiej, to coroczne wydarzenie organizowane przez Lasy

Państwowe, mające na celu popularyzację wiedzy ornitologicznej.

- Prelekcje w czasie Słupskiej Szkoły Młodych Fizyków. Promocja wiedzy nt. ssaków morskich wśród młodzieży.
- Plenerowa akcja edukacyjna w ramach Dnia Wody w Darłowie.

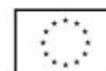

Fot. Jan Wilkanowski

Działalność dodatkowa

Błękitny Patrol WWF ze względu na szeroką rozpoznawalność i zaangażowanie społeczne bierze (we własnym zakresie) również udział w akcjach nie związanych bezpośrednio z ochroną ssaków i ptaków morskich, ale poprzez angażowanie się w lokalne inicjatywy umacnia swoją pozycję w przestrzeni społecznej i świadomości jako grupy zajmującej się szeroko ochroną przyrody, rozumiejącej jej potrzeby i respektującej jej prawa. Tak też w wielu inicjatywach mających miejsce na wybrzeżu brali udział pojedynczy wolontariusze bądź ich zorganizowane grupy, m. in.:

- prace wolontarystyczne w zakresie udrożnienia przejścia na plażę w Bobolinie (posztormowe odrzucanie gęstych zwojów trawy morskiej i drobnych patyków na boki skarp przejścia, przewóz kilku przyczepek gałęzi) celem swobodnego dostępu do worków z zebranymi odpadami gromadzącymi się na brzegu morskim

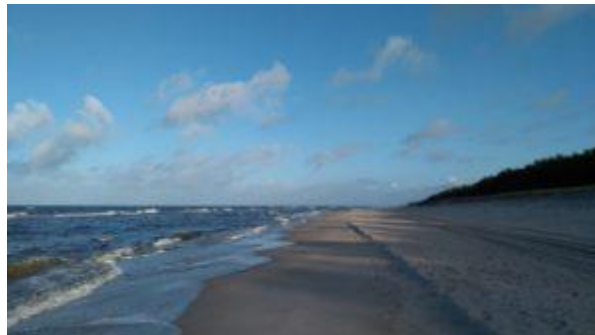

WWF for a living planet®

- udział w akcji sadzenia drzew w Kołobrzegu, Słupsku i Lęborku
- remont gniazda bociana białego, koszty remontu (wynajęcia podnośnika) zostały pokryte przez wolontariuszy
- dwie zorganizowane akcje sprzątnięcia rezerwatu Mewia Łacha oraz dwukrotne spontaniczne sprzątnięcie rezerwatu. Jest to oddolna inicjatywa wolontariuszy, która angażuje społeczność lokalną i władze gminy.
- Udział w spotkaniach projektowych z cyklu „Podziel się plażą” organizowanej z inicjatywy Grupy Badawczej Ptaków Wodnych KULING wraz z Fundacją Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego.
- Wolontariusze Błękitnego Patrołu WWF wielokrotnie wypowiadali się również w mediach lokalnych i ogólnopolskich na tematy związane z ochroną środowiska morskiego, ochrony gatunków foki szarej i morświna, wyrzucania listów w butelkach, lampionów i innych.
- Udział w szkoleniu z zakresu systematyki ryb z uwzględnieniem klucza do oznaczania gatunków ryb z rodziny łososiowatych dla łososia atlantyckiego i troci wędrowniej.

Podsumowanie

Rok 2017 z punktu działalności Błękitnego Patrołu wymagał dużo zaangażowania czasowego wolontariuszy. Stale rosnąca rozpoznawalność Błękitnego Patrołu, który w tym momencie jest już szeroko kojarzony wśród jednostek administracyjnych, gmin, parków narodowych i krajobrazowych, ale również wśród sektora turystycznego, strażach gmin, policji, służbach ratownictwa morskiego na całym wybrzeżu przyczynia się do napływających zgłoszeń. Jest to niezwykle cenna informacja i ważny komunikat świadczący o konieczności kontynuowania działań Błękitnego Patrołu.

Fot. Alicja Krzewicka

Rok 2017 był również wyjątkowy pod względem ilości prowadzonych akcji edukacyjnych, co wskazuje nie tylko na rosnące zainteresowanie tematyką ssaków morskich w społeczeństwie, ale świadczy również o potencjale i coraz lepszym i bardziej profesjonalnym przygotowaniu wolontariuszy do podejmowania tego typu aktywności. Warto również zaznaczyć, że działalność edukacyjna podejmowana jest nie tylko w szkołach, ale również w trakcie interwencji, kiedy ma ona zdecydowanie największe walory, gdyż odbywa się niemal namacalnie, a przez to na trwałe zapisuje się w pamięci uczestników.

Fot. Danuta Przybytkowska

